

Nr B 4

Utlåtande i anledning av väckta motioner om åtgärder för firandet av 150-årsminnet av 1809 års regeringsforms tillkomst.

I två inom riksdagen väckta, till bankoutskottet hänvisade, likalydande motioner, nr B 145 i första kammaren av herr *Eskilsson m. fl.* och nr B 239 i andra kammaren av herr *Braconier m. fl.*, har föreslagits, att riksdagen måtte uppdraga åt fullmäktige i riksgäldskontoret att i samverkan med Kungl. Maj:t och andra myndigheter föranstalta om firandet av 150-årsminnet av 1809 års regeringsform i lämpliga former.

Beträffande motiveringen för yrkandet torde, i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande, få hänvisas till motionen II: B 239.

Frågan om firandet av 150-årsminnet av 1809 års regeringsform upptogs i två vid årets förra riksdag väckta, likalydande motioner I: 117 och II: 138, vilka icke blev av riksdagen slutligt behandlade.

I dessa motioner framhölls bl. a., att regeringsformens giltighetstid sammanfaller i stort sett med den långa period av fred vi åtnjutit i snart 150 år och att 1809 års revolution och dess kvarstående minnesmärke, regeringsformen, i många avseenden bildar en vändpunkt i Sveriges nyare historia. Från denna tidpunkt räknar vi början till det moderna Sverige. Årtalet 1809 innebär i stort sett slutet på en lång och av krig fylld period i Sveriges historia och begynnelsen till den tidsålder av fredlig expansion, vari vi ännu lever.

Motionärerna ansåg att 150-årsdagen av regeringsformens tillkomst, den 6 juni 1959, icke borde gå förbi helt obeaktad. Jubileumsdagen kunde bli ett naturligt tillfälle till samling kring de stora värden, som vi på det konstitutionella området under regeringsformens giltighetstid kunnat samla, värden, som kanske icke så ofta eljest kommer att skjutas i förgrunden vid firandet av historiska minnen. Lämpligt syntes vara, om minnet kunde hugfästas genom utgivandet av någon minnesskrift och vid en sammankomst i högtidliga former med deltagande av företrädare för alla de i statslivet medverkande, för vilka regeringsformen utgör grundvalen.

Regeringsformen skapades våren 1809 av riksdagens män. Ett initiativ till firande av minnet av grundlagens tillkomst borde därför också utgå från riksdagen. Därest den framlagda tanken vann riksdagens anslutning, kunde riksdagen lämpligen uppdraga åt fullmäktige i riksgäldskontoret att uppgöra den närmare planen för minnesfirandet.

Över dessa motioner inhämtade utskottet yttrande från *fullmäktige i riksgäldskontoret och talmanskonferensen*.

Fullmäktige i riksgäldskontoret anförde följande.

Den i motionerna framförda tanken att i någon form hugfästa 150-årsminnet av tillkomsten av vår förnämsta och ännu i sina huvuddrag oförändrade grundlag synes fullmäktige värd beaktande. Det ligger härvid nära till hands att, såsom motionärerna ifrågasatt, för ändamålet utgiva en särskild minnesskrift. Kraven på en sådan minnesskrift måste naturligt nog ställas mycket höga både beträffande utformning och innehåll. Den begränsade tid, som återstår till 150-årsdagen för regeringsformens tillkomst, torde emellertid knappast möjliggöra utgivningen av en på nya vetenskapliga forskningar i ämnet grundad minnesskrift. Härtill kommer att, enligt vad från riksdagsbiblioteket inhämtade uppgifter ger vid handen, redan nu förefinnes en mycket omfattande speciallitteratur, som rätt väl torde täcka ifrågavarande forskningsområde. Någon anledning att i detta sammanhang vidtaga åtgärder för att komplettera denna litteratur med ytterligare verk av kvalificerad vetenskaplig art torde därför icke finnas. Från riksdagsbiblioteket har i stället under hand till fullmäktige framförts förslag om utgivning av en bibliografi, framför allt omfattande själva riksdagstrycket, över regeringsformen. En sådan bibliografi skulle enligt biblioteket otvivelaktigt vara till stort gagn för forskningen. För egen del anser fullmäktige emellertid, att en bibliografi, ehuru i och för sig värdefull, knappast skulle svara mot de fordringar, som bör ställas på en minnesskrift för nu ifrågavarande ändamål.

Med hänsyn till det nu anförda får fullmäktige avstyrka förslaget om utgivning av en särskild minnesskrift med anledning av regeringsformens 150-årsjubileum.

Motionärerna har vidare framfört förslag om en sammankomst i högtidliga former med deltagande av företrädare för alla i statslivet medverkande, för vilka regeringsformen utgör grundvalen. Fullmäktige finner detta förslag i och för sig tilltalande. Emellertid torde vissa svårigheter föreligga att vid den tidpunkt, då jubileumsfirandet lämpligen bör äga rum — den 6 juni 1959 — ordna en sådan sammankomst med hänsyn bl. a. till att riksdagen då torde vara avslutad och riksdagsledamöterna hemresta. Vid övervägandet av detta spörsmål har inom fullmäktige framkommit tanken på att knyta an hugfästandet av regeringsformens tillblivelse till det sedvanliga firandet av svenska flaggans dag, som den 6 juni äger rum på olika håll i landet. Genom en sådan anknytning, som kunde kompletteras med ett lämpligt utformat radio- och televisionsprogram, synes kunna vinnas bredast möjliga folkliga uppslutning kring detta grundlagsjubileum icke blott i huvudstaden utan på flera andra platser i landet. Då ifrågavarande angelägenhet synes i lika mån vara en Kungl. Maj:ts och riksdagens angelägenhet, torde det, därest fullmäktiges ifrågavarande förslag skulle vinna utskottets och riksdagens anslutning, böra ankomma på representanter för regering och riksdag att i samråd med Bestyrelsen för svenska flaggans dag vidtaga åtgärder för förslagens närmare utformning och genomförande.

Talmanskonferensen uttalade sin anslutning till vad riksgäldsfullmäktige anförde i sitt yttrande i ärendet.

I de nu föreliggande motionerna anföres att även andra synpunkter än de som redovisats av riksgäldsfullmäktige kan göra sig gällande beträffande frågan om minnesskrift. Motionärerna anser att en skrift med fullständiga litteraturhänvisningar rörande grundlagen skulle komma att fylla en stor uppgift i det praktiska riksdagsarbetet och hävdar att tiden torde vara tillräcklig att låta utarbета en sådan skrift före jubileumsdagen.

Motionärerna finner det tveksamt om firandet av rikets grundlag skall anses vara en angelägenhet av den beskaffenhet att den bör överlätas till en enskild sammanslutning. Lämpligen borde statsmakterna själva i någon form stå som anordnare. Motionärerna finner det vidare självklart att postverket bör högtidlighålla minnet med ett frimärke.

Utskottet. Motionärerna har föreslagit, att anstalter skall vidtagas för firandet av 150-årsminnet av 1809 års regeringsforms tillkomst i lämpliga former. Fullmäktige i riksgäldskontoret har funnit tanken värd beaktande men avstyrker förslaget om utgivning av en särskild minnesskrift med anledning av jubileet. Fullmäktige anser att förslaget om en sammankomst i högtidliga former är tilltalande. Vissa svårigheter föreligger dock enligt fullmäktiges mening att ordna en sådan sammankomst och det har därför inom fullmäktige framförts tanken på att knyta an hugfästandet av regeringsformens tillblivelse till firandet av svenska flaggens dag. Talmanskonferensen har biträtt riksgäldsfullmäktiges synpunkter i ärendet. Även utskottet finner för sin del det lämpligt att 150-årsminnet av 1809 års regeringsforms tillkomst högtidlighållas. Initiativet härtill bör såsom motionärerna förutsatt kunna utgå från riksdagen, som lämpligen borde uppdraga åt fullmäktige i riksgäldskontoret att i samråd med Kungl. Maj:t och andra myndigheter föranstalta om firandet.

Utskottet finner att formerna för firandet bör bli föremål för ytterligare övertvägande innan dessa fastställes. Härvid bör såväl vad som framkommit inom riksgäldsfullmäktige som de uppslag som framförts i motionerna I: B 145 och II: B 239 prövas. Vad särskilt gäller frågan om utgivning av en minnesskrift med anledning av jubileet delar utskottet de synpunkter som riksgäldsfullmäktige anfört och kan således icke biträda förslaget härom.

Utskottet hemställer,

att riksdagen — med bifall till motionerna I: B 145 och II: B 239 — måtte uppdraga åt fullmäktige i riksgäldskontoret att i samverkan med Kungl. Maj:t och andra myndigheter föranstalta om firandet av 150-årsminnet av 1809 års regeringsform i lämpliga former.

Stockholm den 10 juli 1958

På bankoutskottets vägnar:

K. G. EWERLÖF

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ewerlöf, Boo, Fahlander, Mogård, Larsson, Nils Theodor, Domö, Strandler och Danmans;

från andra kammaren: herrar Larsson i Julita, Regnéll, Löfgren, Andersson i Ronneby, Setterberg, Johnsson i Skoglösa och Lindahl.